



## LATVIJAS REPUBLIKA LUDZAS NOVADA BĀRIŅTIESA

Raiņa iela 16 A, Ludza, Ludzas novads, LV-5701, tālr. 65707076  
e-pasts [barintiesa@ludzasnovads.lv](mailto:barintiesa@ludzasnovads.lv)

Ludzā

16.02.2026.

### **Ludzas novada bāriņtiesas darbības pārskats par 2025. gadu**

#### **Ievads**

Ludzas novada bāriņtiesas (turpmāk – Bāriņtiesa) 2025. gada darbības pārskats sagatavots saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5. panta ceturrtās daļas prasībām, kas nosaka, ka bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības tīmekļvietnē.

Bāriņtiesas kompetenci un pienākumus nosaka Bāriņtiesu likums un Ministru kabineta 2018. gada 11. decembra noteikumi Nr. 1037 “Bāriņtiesu darbības noteikumi”. Savā darbībā Bāriņtiesa pamatojas uz Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, publisko tiesību principiem un starptautiskajām tiesību normām, risinot jautājumus savas kompetences ietvaros. Visos gadījumos Bāriņtiesa vadās no bērna un aizgādībā esošas pilngadīgas personas tiesību un interešu prioritāras aizsardzības principa.

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajos jautājumos, kas skar bērnu un aizgādībā esošo personu personisko un mantisko interešu aizsardzību, bāriņtiesa pieņem lēmumus bērna un aizgādībā esošas personas interesēs, pieprasa nepieciešamo informāciju aizbildnības, aizgādības, adopcijas vai ar aizgādību saistīto jautājumu izlemšanai, veic pasākumus aizbildnības un aizgādības uzraudzībā, iesniedz prasības pieteikumus tiesā bērna vai aizgādībā esošas personas interesēs. Sadarbojas ar citām valsts un pašvaldības institūcijām, lai veiktu savus uzdevumus.

#### **Bāriņtiesas darbības organizācija**

Bāriņtiesas darbībai nepieciešamos finanšu līdzekļus piešķir Ludzas novada pašvaldības dome. Visiem Bāriņtiesas darbiniekiem ir normatīvo aktu prasībām atbilstoša izglītība un profesionālās zināšanas, kuras tiek regulāri papildinātas, piedaloties apmācībās, semināros un pieredzes apmaiņās.

Bāriņtiesas locekļi piedalās Bāriņtiesas sēdēs, pieņem lēmumus, veic ārpusģimenes aprūpē un aizgādībā esošo personu dzīves apstākļu pārbaudes, sniedz atbalstu un konsultē aizbildņus, aizgādņus, audžuģimenes un adoptētājus, kā arī sniedz atbalstu personām, kuru aprūpē nodoti bērni vecāku prombūtnes laikā. Tāpat tiek veikta bērnu un aizgādībā esošo personu personisko un mantisko tiesību uzraudzība. Saskaņā ar amatu aprakstiem vai pēc Bāriņtiesas priekšsēdētāja rīkojuma tiek pildīti arī citi pienākumi.

Bāriņtiesa lietas izskata Bāriņtiesas sēdēs administratīvā procesa kārtībā, un lēmumi tiek pieņemti koleģiāli. Izņēmuma gadījumos, konstatējot tiešu apdraudējumu bērna dzīvībai vai veselībai, Bāriņtiesas priekšsēdētājs vai Bāriņtiesas loceklis ir tiesīgs pieņemt vienpersonisku lēmumu par bērna nošķiršanu, aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, aizbildņa vai audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas un bērna nogādāšanu drošā vidē.

Bāriņtiesa ir Latvijas bāriņtiesu darbinieku asociācijas biedrs ar mērķi sekmēt Bāriņtiesas darbinieku profesionālo izaugsmi, apspriest normatīvo aktu projektus un izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem, risināt jautājumus bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidošanā un citus Bāriņtiesu kompetencē esošos jautājumus, popularizēt pozitīvo pieredzi Bāriņtiesas darbā.

Bāriņtiesa pieprasa un saņem BAC izgatavotās bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai, kuras tiek nodotas bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem.

BAC iesniegts Bāriņtiesas ikgadējais valsts statistikas pārskats par 2025. gadu.

Bāriņtiesa veido un uztur savu arhīvu atbilstoši Arhīva likumam, kurā glabājās pastāvīgi un īslaicīgi glabājamās lietas. 2024. gadā Valsts arhīvā tika nodotas pastāvīgi glabājamās lietas no 2009. gada līdz 2021. gadam (izņemot adopciju un notariālās), savukārt 2025. gadā Valsts arhīvā tika nodotas pastāvīgi glabājamās lietas no 2009. gada līdz 2021 (adopcija, notariālās), kā arī Ludzas novada bāriņtiesas lietas no 2018. gada līdz 2021. gadam.

## **Apmeklētāju pieņemšana**

Bāriņtiesa apmeklētājus pieņem:

- pirmdienās no plkst. 13.30 līdz 18.00 (pusdienu pārtraukums no plkst. 12.00 līdz 13.00);
- ceturtdienās no plkst. 9.00 līdz 12.00 (pusdienu pārtraukums no plkst. 12.00 līdz 13.00).

Bērna dzīvības vai veselības apdraudējuma gadījumos apmeklētāji tiek pieņemti jebkurā citā Bāriņtiesas darba laikā vai, sazinoties pa tālruniem 65707076 un 29285407. Ārpus Bāriņtiesas darba laika iedzīvotāji tiek aicināti vērsties Valsts policijā vai Neatliekamajā medicīniskajā palīdzībā.

## **Lietvedība un dokumentu aprīte**

Bāriņtiesas darbības nodrošināšanai 2025. gadā nosūtīti 828 dokumenti un to pielikumi (Lietvarī) un nodoti uz rokām vai ar VAS "Latvijas pasts" starpniecību 725, savukārt saņemti 1214 ienākošie dokumenti, tostarp iesniegumi, informācijas pieprasījumi un citu institūciju sniegtā informācija.

Bāriņtiesas darbinieki veica visu datu ievadi BARIS par lietvedībā esošām aktīvajām lietām un izbeigtām lietām. Bāriņtiesa savā ikdienas darbā aktīvi izmanto dažādu valsts reģistru programmas. Ludzas novada pašvaldībā darbojas pašvaldību izveidotā sadarbības grupa bērnu tiesību aizsardzības jomā, kurā piedalās bāriņtiesas, sociālā dienesta, valsts policijas, pašvaldības policijas, pašvaldības izglītības pārvaldes pārstāvji, kā arī citas pieaicinātas personas (izglītības iestāžu vadības pārstāvji, valsts probācijas dienesta pārstāvji, Bērnu aizsardzības centra pārstāvji, ārstniecības personas un tml.).

Pildot bāriņtiesas funkcijas, katrā lietā tiek pieprasīti un sagatavoti dokumenti tiesiska un objektīva lēmuma pieņemšanai. Visiem dokumentiem, kas atrodas bāriņtiesas lietvedībā, ir ierobežota pieejamība, ar likumu ir noteikts personu loks, kuras drīkst iepazīties ar lietvedības dokumentiem. Lai bāriņtiesa varētu sekmīgi veikt savus uzdevumus un pieņemt motivētus lēmumus, tai jāiegūst dažādi pierādījumi: informācija no trešajām personām, psihologa, ģimenes ārsta, narkologa, psihiatra atzinumi, jāveic pārrunas, dzīves apstākļu un nekustamo īpašumu apsekošanas, noformējot sarunas protokolus, apsekošanas aktus, kas tiek pievienoti lietām.

Bāriņtiesa sagatavo pieprasījumus attiecīgajām iestādēm, kuras var sniegt nepieciešamās ziņas par personām. Bāriņtiesa iegūst informāciju no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra (IeM IC) Sodū reģistra un Pilsonības un Migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datu bāzes. Tāpat bāriņtiesa sniedz ziņas PMLP tiešsaistē par visiem bāriņtiesas pieņemtajiem lēmumiem par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu, par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, par aizbildnības izbeigšanu un aizbildņa atlaišanu vai atcelšanu, kā arī par aizgādņa iecelšanu vai atlaišanu, ziņas par bērna ievietošanu audžuģimenē un uzturēšanās izbeigšanu.

## **Statistikas dati par lietām un lēmumiem**

2025. gadā Bāriņtiesā tika ierosinātas 51 jauna lieta. Uz 2025. gada 31. decembri Bāriņtiesā bija aktīva 481 lieta.

Pārskata periodā Bāriņtiesa pieņēma 65 lēmumus, tostarp vienu vienpersonisku lēmumu.

## **Bāriņtiesas izskatīto lietu kategorijas**

Bāriņtiesa 2025. gadā nodrošināja vairāku kategoriju lietu izskatīšanu un uzraudzību, tostarp:

1. vecāku un bērnu personiskās un mantiskās attiecības;
2. aizgādības tiesību pārtraukšanu, atjaunošanu un atņemšanu;
3. atzinumu sniegšanu tiesām par aizgādību, saskarsmes tiesībām un bērna dzīvesvietu;
4. aizbildnības lietas;
5. audžuģimeņu statusa piešķiršanu un uzraudzību;
6. aizgādības lietas pilngadīgām personām ar ierobežotu rīcībspēju;
7. mantojuma lietas un mantojuma apsardzību;
8. apliecinājumu izdarīšanu un citas normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Bāriņtiesa pieņem lēmumus arī citos gadījumos - vecāku domstarpību lietās par nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmes ierobežojumiem ar vecākiem, viesošanās pie radniekiem, viesošanās viesģimenēs, robežas šķērsošanu, paternitātes noteikšanu, piespiedu ārstēšanu. Pēc Lielbritānijas kompetento iestāžu lūguma ir veikta 2 personu izvērtēšana, lietās par Latvijas valsts piederīgo bērnu atgriešanu Latvijā. No ārvalstu kompetentajām institūcijām pieprasītā informācija par radniekiem, viņu dzīves apstākļiem, materiālo nodrošinājumu u.c., kura ir ļoti apjomīga, līdz ar ko izvērtēšanas process ir sarežģīts un laika ietīpīgs. Vērtēšanas kritēriji ir plašāki un visaptverošāki. Vienlaicīgi nākas izvērtēt vairāku radnieku iespējas uzņemt savā ģimenē no ārvalstī dzīvojoša radnieka ģimenes izņemtu bērnu. Ārvalstu kompetentās iestādes izvērtē nosūtīto informāciju, nereti neatzīstot nevienu par piemērotu. Ja radnieki netiek atzīti par piemērotiem, bāriņtiesai, saskaņā ar Deklarāciju par nepilngadīgo Latvijas valstspiederīgo tiesību aizsardzību ārvalstīs un Starpinstitucionālās sadarbības vienošanos par Latvijas valstspiederīgo bērnu tiesību aizsardzību ārvalstīs, 1989. gada 20. novembrī pieņemtās ANO Konvencijas par bērna tiesībām, atbilstoši padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr.2201-2003, par jurisdikciju un sprieduma atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 15 pantam, jārod iespēja nodrošināt ģimenisku vidi, aizbildnību vai audžuģimeni Latvijā.

Tiek izpildīti saņemtie pieprasījumi no Uzturlīdzekļu garantiju fonda par izvērtējumu, kurš no vecākiem (viens vai abi) nodrošina bērna aprūpi Civillikuma 177.panta ceturtās daļas un 178.panta otrā daļas izpratnē.

Regulāri sniegta palīdzība, atbalsts vecākiem, aizbildņiem, audžuģimenēm, aizgādņiem un adoptētājiem juridisku jautājumu risināšanā.

Bāriņtiesa informāciju par katru pieņemto lēmumu pamatojoties uz 2014. gada 25.marta MK noteikumu Nr.157 ievada NPAIS (Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā), 2011. gada 15. februāra MK noteikumu Nr. 131 VMIS (Vienotās migrāciju informācijas sistēmā) un 2018. gada 4. septembra MK noteikumu Nr. 563 Audžuģimeņu informācijas sistēmā. Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tiek sniegta informācija par pieņemtajiem lēmumiem Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūrai, Uzturlīdzekļu garantiju fondam.

## **Darbs ar ģimenēm un aizgādības tiesībām**

Aizgādība ir vienlīdzīgas abu vecāku tiesības un pienākumi rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Ja vecāki ar šiem pienākumiem netiek galā, situācijas risināšanā iesaistās dažādas institūcijas un speciālisti, lai sniegtu atbalstu un palīdzību ģimenei attiecīgu problēmu risināšanā, lai novērstu iespējamus bērnu tiesību pārkāpumus un bērni nebūtu jāšķir no ģimenes. Taču gadījumos, kad vecāku rīcībā un attieksmē pret bērnu konstatē augstus riskus un turpmāka bērna atrašanās vecāku aizgādībā var apdraudēt bērna veselību vai dzīvību, šo jautājumu risināšanā iesaistās bāriņtiesa un tiesa, kas lemj par aizgādības tiesībām. Lai mazinātu gadījumus, kuros bāriņtiesai jāpieņem lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, būtiski nodrošināt preventīvo sociālo darbu ar ģimeni. Šī preventīvā darba mērķis ir sniegt atbalstu un ļaut vecākam novērst tos apstākļus, kas nelabvēlīgi ietekmē bērnu. Tikai galējā situācijā, ja vecāks nesadarbojas un nenovērš bērnam kaitējošos apstākļus, bāriņtiesa pieņem lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu

vecākam. Pārskata gadā bāriņtiesa informējusi Ludzas novada Sociālo dienestu par 19 ģimenēm (iepriekš nav bijušas ne bāriņtiesas, ne sociālā dienesta redzeslokā), kurās aug 31 bērns, norādot, ka šajās ģimenēs netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un augšana, tādēļ nepieciešams sociālā darbinieka atbalsts un palīdzība. Sniedzot informāciju Sociālajam dienestam, tika lūgts veikt sociālo darbu, sniegt psihosociālu palīdzību, psihologa pakalpojumus, kā arī bērnu emocionālas audzināšanas apmācību minētajām ģimenēm, lai uzlabotu vecāku spējas un prasmes bērnu audzināšanā un aprūpē.

Bāriņtiesas darbību mērķis nav sodīt, bet palīdzēt vecākiem rast izpratni nodrošināt bērna pamatvajadzības, tas ir, mājokli, ēdienu, izglītību, drošu vidi un emocionālu labklājību, kā arī motivēt ģimenes iegūt zināšanas par to kā izaudzināt patstāvīgai dzīvei sabiedrībā sagatavotu bērnu. Vienlaikus Bāriņtiesa, izskatot lietu, sniedz arī konsultācijas administratīvās lietas dalībniekiem par izskatāmo jautājumu un veicamajiem uzdevumiem, lai lietas dinamika veidotos pozitīva. Bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas tiesiskie pamati noteikti Civillikuma 203. pantā un Bāriņtiesu likuma 22. pantā. Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmā daļa un Civillikuma 200. panta pirmā daļa paredz nosacījumus, kad tiek lemts par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam. Tas ir, Bāriņtiesa lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ja: ir faktiski šķēršļi, kas liedz vecākam iespēju aprūpēt bērnu; bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ); vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību; vecāks ir devis piekrišanu bērna adopcijai, izņemot gadījumu, kad viņš kā laulātais ir devis piekrišanu tam, ka bērnu adoptē otrs laulātais; konstatēta vecāka vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vecāka vardarbību pret bērnu. Konstatējot šajās tiesību normās uzskaitītos apstākļus, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam. Nereti lietas izskatīšanas laikā ģimenei, sadarbojoties ar Sociālo dienestu, citām institūcijām un speciālistiem, veiksmīgi izdodas būtiski samazināt sociālās problēmas, kā arī novērst konstatētos riskus un nelabvēlīgos apstākļus. Tā rezultātā, bāriņtiesai, lemjot par iespējamo bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, lietvedība izbeigta par 11 bērnu aizgādības tiesību pārtraukšanu astoņiem vecākiem. Savukārt aktuālā lietvedība – 12 personām (3 mātēm un 9 tēviem) tomēr tika pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības. Analizējot iemeslus, kuru dēļ bāriņtiesa visbiežāk lēmusi par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, secināms, ka pārsvarā lēmumi pamatoti ar vecāka atkarības problēmām, zināšanu un prasmju trūkumu bērnu vajadzību un interešu nodrošināšanā, kā rezultātā vecāks nenodrošināja pilnvērtīgu bērna aprūpi. Pārskata gada ietvaros ar bāriņtiesas lēmumu trīs vecākiem pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, pastāvot vai nu pamatotām aizdomām par vardarbību pret bērnu, vai arī bērna pamešana novārtā alkohola lietošanas dēļ. Pēc tam, kad pieņemts lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu, bāriņtiesa sniedz informāciju Sociālajam dienestam sociālā darba veikšanai ar ģimeni, kura mērķis ir panākt situācijas uzlabošanu un bērna atgriešanos ģimenē. Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu. Līdz ar to, sagatavojot lietu par iespējamo pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu vecākam, bāriņtiesai primāri jāpārlicinās, vai ir mainījušies tie apstākļi, kas pastāvēja laikā, kad vecākam tika pārtrauktas aizgādības tiesības. Tāpat jāpārlicinās, vai nepastāv arī citi pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas riski. Tātad, bāriņtiesa vērtē gan iespējamo risku bērna drošībai, attīstībai un veselībai, kā arī apstākli, vai bērnam, atgriežoties ģimenē, tiks nodrošināta pilnvērtīga aprūpe, atbilstoša audzināšana un labvēlīga dzīves vide. 2025. gadā pārtrauktās aizgādības tiesības netika atjaunotas nevienai personai.

Visiem vecākiem, kam tika pārtrauktas aizgādības tiesības tika izskaidrots pienākums sadarboties ar Sociālā dienesta darbiniekiem, lai novērstu aizgādības tiesību pārtraukšanas iemeslus. Likums paredz, ka gada laikā šie pārtraukšanas iemesli ir jānovērš. Ja tas nav izdarīts, Bāriņtiesa lemj par prasības iesniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu. Bāriņtiesa lemj par prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākam, ja: viņa vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ) ir apdraudēta bērna veselība vai dzīvība; vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību un tas var apdraudēt bērna fizisko, garīgo vai tikumisko attīstību. 2025. gadā Bāriņtiesa par 7 personām pieņēma lēmumu par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu. Ar tiesas spriedumu aizgādības tiesības tika atņemtas 5 personām (2 personām tiesas procesi turpinās).

## Ārpusģimenes aprūpe

Gadījumos, kad bērns ir palicis bez vecāku gādības (bērna vecāki miruši, ilgstošas slimības dēļ lūguši nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi, vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības), bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes veida piemērošanu bērnam –aizbildnību, ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

Katram bērnam ir tiesības uzaugt ģimenē. Ja tā nav bioloģiskā ģimene, tad ģimenisko vidi var nodrošināt gan aizbildņi, gan audžuģimene, gan bērns var tikt adoptēts. Kā to paredz normatīvie akti, bērns tiek ievietots institūcijā tikai gadījumos, kad bērnam nav iespējams nodrošināt ģimenisku vidi. Laikā, kad bērns ir institūcijā, bāriņtiesa meklē iespēju nodrošināt bērnam ģimenisku vidi.

Institūcijās tiek ievietoti bērni ar smagām veselības problēmām, kuriem atbilstošu aprūpi nevar nodrošināt aizbildnis vai audžuģimene, vai arī liels skaits no vienas ģimenes izņemto bērnu, kad to šķiršana vienam no otra nav bērnu interesēs, kā arī pusaudžu vecuma bērni, kad nav radnieku vai audžuģimeņu, kas būtu gatavi tos uzņemt. Visās minētajās lietās ir jāveic ikgadējās dzīves apstākļu pārbaudes, lai pārliecinātos par bērnu aprūpi un uzraudzību, jānoskaidro bērnu viedokļi, jāseko līdzi darbībām ar viņu mantu (ja tāda ir), jāpieņem lēmumi un jāveic citas ar bērna personisko un mantisko tiesību un interešu nodrošināšanu saistītās darbības, piemēram, pieprasīt BAC un izsniegt bez vecāku gādības palikušajiem bērniem apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai, pieņemt lēmumu par viesošanas viesģimenēs, atļauju viesoties radnieku ģimenēs utt..

Uz 2025. gada 31. decembri ārpusģimenes aprūpē atradās 59 Ludzas novada bērni, no kuriem 14 - audžuģimenēs, 40 - aizbildņu ģimenēs, 5 - ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, no kuriem 1 gandrīz gadu tika meklēta ilgstošas sociālās rehabilitācijas institūcija.

Joprojām procentuāli lielākais bērnu skaits atrodas aizbildnībā. Aizbildņi pilnībā aizstāj bērniem vecākus, veic bērna interešu pārstāvību ar vecāku tiesībām, pārstāv bērnu visās lietās valsts un pašvaldību iestādēs, nesāņemot tam īpašu pilnvarojumu. Pārskata periodā kopējais aizbildņu skaits ir 35, no kuriem 30 ir radnieki.

Pārskata periodā aizbildnība izbeigusies 5 bērniem, sasniedzot pilngadību.

Ja bērnam nav radnieku vai neizdodas atrast aizbildni, bērnam tiek meklēta piemērota audžuģimene. Tās ir personas, kuras ieguvušas audžuģimenes statusu un apguvušas speciālo apmācību kursu, ir šajā jomā zinoši, taču neaizstāj bērniem vecākus. Viņi aprūpē bērnu līdz brīdim, kamēr viņš var atgriezties savā bioloģiskajā ģimenē, vai, ja tas nav iespējams, līdz bērna adopcijai vai aizbildnības nodibināšanai

Audžuģimeņu aprūpē ir 14 no visiem ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem. Audžuģimene bērna intereses pārstāv tikai dažās jomās ar bāriņtiesas izsniegto pilnvarojumu. Gan tiesu procesos, gan valsts iestādēs, pieņem lēmumus par valsts robežu šķērsošanu, finanšu izlietojumu, audžuģimenē ievietota bērna personiskās un mantiskās intereses pārstāv bāriņtiesa. Bāriņtiesa, veic regulāru audžuģimeņu izvērtējumu, pieprasa bērnu psihofizioloģisko attīstību pārskatus, atskaites par pabalstu izlietojumu bērnu vajadzībām, audžuģimenē.

Audžuģimenēs ievietoto bērnu personiskās un mantiskās intereses pārstāv bāriņtiesa, veicot regulāras apsekošanas, bērnu viedokļu noskaidrošanu, audžuģimeņu izvērtējumu, pieprasot bērnu psihofizioloģisko attīstību pārskatus, atskaites par pabalstu izlietojumu bērnu vajadzībām u.c., tiek pieprasīta informācija no mācību un veselības aprūpes iestādēm par izglītības un veselības aprūpes nodrošināšanu. Visi ārpusģimenes aprūpē esošie bērni vismaz vienu reizi gadā, ja nepieciešams arī biežāk, tika apsekoti dzīvesvietā. Tika pārbaudīts, vai bērniem tiek nodrošināts viss nepieciešamais. Tiekoties ar katru bērnu individuāli tika noskaidrots viņa viedoklis par to, kā viņš jūtas, kā saprotas ar citiem bērniem vai pieaugušajiem, kuri dzīvo ar viņu kopā. Tika noskaidrots, kādas bērnam ir izveidojušās attiecības ar pieaugušo, kurš ir par viņu atbildīgs. Tāpat tika noskaidrots bērna viedoklis par viņa vēlmēm nākotnē, vai vēlas kaut ko mainīt - mainīt aizbildni, audžuģimeni, iestādi vai ciemoties pie viesģimenes Latvijā, vai vēlas atgriezties vecāku ģimenē, vai pie bērna ciemos brauc vecāki, radnieki un citi nozīmīgi jautājumi bērnu interešu nodrošināšanai.

## **Aizgādība pilngadīgām personām**

Aizgādībā esošie cilvēki ir pilngadīgas personas ar ierobežotu rīcībspēju. Bāriņtiesa piedalās lietas izskatīšanā tiesā, iesniedzot pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā par rīcībspējas ierobežošanu un aizgādības nodibināšanu. Pēc sprieduma par rīcībspējas ierobežojuma noteikšanu stāšanās likumīgā spēkā, Bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu. Uz 2025. gada 31. decembri aktīvas bija 16 lietas par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju. Bāriņtiesa uzrauga aizgādībā esošo personu tiesību un interešu ievērošanu, pieprasot no aizgādņiem norēķinus, pārbaudot tos, kā arī veicot šo personu dzīves apstākļu pārbaudes, uzklauša aizgādībā esošās personas viedokli, par ko tiek noformēti sarunas protokoli, dzīves apstākļu pārbaudes akti, kas glabājas Bāriņtiesas aizgādības lietās. Tasi ir sarežģīts process.

## **Bērnu mantisko interešu aizsardzība**

Nepilngadīgiem bērniem var piederēt manta, ko dāvinājuši, iegādājušies vai atstājuši mantojumā vecāki, vecvecāki vai citi radnieki. Saskaņā ar Civillikuma tiesību normām, vecāki bērnu vārdā bez bāriņtiesas atļaujas nevar mantojumu vai dāvinājumu pieņemt vai atraidīt, kā arī nevar rīkoties ar bērna mantu. Bērniem var piederēt konti bankās, nekustamie īpašumi vai vecāku atstāti mantojumi. Bāriņtiesa seko bērna mantisko tiesību ievērošanai, katru gadu pieprasot no bērna vecāka vai aizbildņa norēķinu par bērna mantas pārvaldību, pārbauda norēķina pareizību, veic bērnam piederošā nekustamā īpašuma apskati. Bāriņtiesas pārraudzībā 2025. gadā bija 40 aktīvas, bet uzsāktas 8 bērnu mantas pārvaldības lietas (vairākās lietās ir pieņemti vairāki lēmumi), kurās tiek veikta pārraudzība, vai vecāks pārvalda bērna mantu, ievērojot bērna intereses. Kopumā pieņemti 12 lēmumi par nepilngadīgo bērnu un personu ar ierobežotu rīcībspēju mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību.

## **Sadarbība ar institūcijām un tiesām**

Sadarbība ar tiesām laikietilpīga un īpaši sarežģīta ir bāriņtiesas darbības funkcija - atzinumu sniegšana pēc tiesas pieprasījuma lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu vienam no vecākiem, bērna dzīvesvietas un saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu. Minētajās lietās vecāki nav varējuši vienoties par bērna interesēm atbilstoša lēmuma pieņemšanu, un bērni šajos vecāku strīdos tiek izmantoti kā ieroči savstarpējā cīņā. Izmantojot konsultācijas, pārrunas, meditācijas metodes, 15 gadījumos bāriņtiesai izdevies panākt kompromisu un starp vecākiem panākts izlīgums, 4 gadījumos tiesā iesniegtās prasības atsauktas. Ļoti sarežģīta ir bāriņtiesas darbības joma, kas saistīta ar atzinumu sniegšanu pēc tiesas pieprasījuma lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu vienam no vecākiem, bērna dzīvesvietas un saskarsmes tiesības izmantošanas kārtības noteikšanu. Par bērna aizgādības tiesību atņemšanu (tai skaitā starpvalstu). Bāriņtiesa 2025. gadā šīs kategorijas lietās sniegusi 5 atzinumus. Sagatavojot lietu lēmuma pieņemšanai tika pieprasīti dažāda veida dokumenti no valsts un pašvaldību iestādēm, veiktas sarunas un konsultācijas, pārrunas, iegūti viedokļi un veiktas citas darbības, lai pieņemtais atzinums būtu atbilstošs bērna vislabākajām interesēm. 2025. gadā Bāriņtiesā uzsāktas 4 jaunas lietas, kurās notiek tiesvedība.

Jāņem vērā, ka tiesvedības process nav vienkāršs, tas bieži vien norit vairāku gadu garumā.

Katra uzsāktā lieta, kurā jāsniedz atzinums tiesai, ir individuāla rakstura un tās kļūst arvien sarežģītākas procesa dalībnieku rakstura iezīmju, prasījuma apjoma, vecāku un bērna dzīvesvietas, u.c. apstākļu dēļ.

Pārskata gadā bāriņtiesas darbinieki 57 reizes piedalījušies tiesu sēdēs gan rajona, gan apgabaltiesā, gan Administratīvajā rajona tiesā. Bāriņtiesa tiesas procesos bijusi gan prasītājs, gan tiesas pieaicināta iestāde - viedokļa un atzinuma sniegšanai. Lietās par rīcībspējas ierobežošanu, rīcībspējas pārskatīšanu dalība 8 tiesas sēdēs. Lietās par aizgādības tiesību atņemšanu dalība 7 tiesas sēdēs. Lietās par adopcijas apstiprināšanu dalība 1 tiesas sēdē. Lietās par saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu, par atsevišķas aizgādības noteikšanu, aprūpes un uzraudzības kārtības noteikšanu dalība 21 tiesas sēdē. Par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu, grozīšanu dalība 11 tiesas sēdēs. Kā cietušā pārstāvis dalība 15 tiesas sēdēs.

## Apliecinājumu izdarīšana un citu uzdevumu pildīšana

Bāriņtiesas darbība neaprobežojas vienīgi ar bērnu tiesību un aizgādības jautājumu risināšanu. Atbilstoši normatīvajiem aktiem bāriņtiesas kompetencē ietilpst arī apliecinājumu izdarīšana un citu uzdevumu pildīšana, kas pēc būtības ir pielīdzināmi notariālajām darbībām.

Saskaņā ar “Bāriņtiesu likuma” 2.panta otro daļu (*Novadu teritoriālajās vienībās, kurās nav notāra, bāriņtiesa Civillikumā noteiktajos gadījumos sniedz palīdzību mantojuma lietu kārtošanā, gādā par mantojuma apsardzību, kā arī izdara apliecinājumus un pilda citus šā likuma 61. pantā norādītos uzdevumus*) bāriņtiesa savas kompetences ietvaros veic likumā noteiktās darbības, tai skaitā apliecina dokumentu pareizību, parakstu īstumu un citus juridiski nozīmīgus faktus. Savukārt Notariāta likums paredz gadījumus, kad noteiktas notariālās funkcijas ārpus zvērinātu notāru darbības teritorijām var veikt arī citas institūcijas, tostarp bāriņtiesa. Tāpat Administratīvā procesa likums nosaka vispārējos principus, kādā iestāde izdod administratīvos aktus un veic procesuālās darbības.

Bāriņtiesa apliecinājumu izdarīšanas ietvaros (pamatojoties uz “Bāriņtiesu likuma” 61.panta pirmo daļu)

(1) *Bāriņtiesa savā darbības teritorijā šā likuma 2.panta otrajā daļā minētajos gadījumos veic šādus uzdevumus:*

1) *apliecina darījumu, ja to slēdz attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā savu dzīvesvietu deklarējušie iedzīvotāji savstarpēji un ar citām personām un darījuma summa nepārsniedz 8537 euro;*

2) *apliecina līdzmantinieku un kopīpašnieku vienošanos par mantojuma vai kopīpašuma sadali (neatkarīgi no īpašuma vērtības), ja sadalāmā manta vai tās daļa atrodas attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā;*

3) *ieraksta testamentu grāmatā to iedzīvotāju testamentus, kuru deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā, pieņem glabāšanā šo iedzīvotāju privātos testamentus (neatkarīgi no novēlētās mantas vērtības), kā arī pieņem bāriņtiesai glabāšanā nodoto testamentu atsaukumus (neatkarīgi no testatora dzīvesvietas);*

4) *apliecina to iedzīvotāju pilnvaras (izņemot universālpilnvaras), kuru deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā, un pieņem šo iedzīvotāju pilnvaru atsaukumus;*

5) *apliecina uz dokumentiem to iedzīvotāju paraksta īstumu, kuru deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā;*

6) *apliecina tāda dokumenta noraksta, kopijas vai izraksta pareizību, kurš attiecas uz konkrēto personu;*

7) *pēc līdzēju iesnieguma saņemšanas izsniedz paziņojumu par līguma grozīšanu vai uzteikšanu līdzēju pretējām pusēm, ja to deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā;*

8) *apliecina parakstus uz nostiprinājuma līguma zemesgrāmatai (Zemesgrāmatu likuma 60.pants), ja viens no lūdzējiem ir deklarējis savu dzīvesvietu attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorijā;*

9) *sagatavo dokumentu projektus.*

2025.gadā tika veikti **538 darījumi**, kopsummā par **EUR 6405.98**.

Minētās darbības tiek veiktas, pamatojoties uz spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, ievērojot personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, kā arī nodrošinot dokumentu juridisko spēku. Veicot notariālās darbības, bāriņtiesa pārbauda personu identitāti, rīcībspēju un darījuma atbilstību normatīvo aktu prasībām.

| Teritorija        | Darījumi | Summa  |
|-------------------|----------|--------|
| Blontu pagasts    | 9        | 113.81 |
| Briģu pagasts     | 21       | 236.21 |
| Ciblas pagasts    | 30       | 358.53 |
| Cirmas pagasts    | 14       | 182.53 |
| Goliševas pagasts | 13       | 145.11 |
| Isnaudas pagasts  | 25       | 351.84 |
| Istras pagasts    | 19       | 249.01 |
| Lauderu pagasts   | 3        | 28.46  |

|                     |            |                |
|---------------------|------------|----------------|
| Līdumnieku pagasts  | 4          | 48.37          |
| Kārsavas pilsēta    | 121        | 1417.52        |
| Malnavas pagasts    | 49         | 561.04         |
| Mežvidu pagasts     | 34         | 438.19         |
| Mērdzenes pagasts   | 46         | 480.36         |
| Nirzas pagasts      | 4          | 54.06          |
| Ņukšu pagasts       | 6          | 66.88          |
| Pasienes pagasts    | 7          | 61.19          |
| Pildas pagasts      | 4          | 52.64          |
| Pureņu pagasts      | 3          | 45.52          |
| Pušmucovas pagasts  | 13         | 147.97         |
| Rundēnu pagasts     | 8          | 82.54          |
| Salnavas pagasts    | 28         | 349.98         |
| Zaļesjes pagasts    | 15         | 132.78         |
| Zilupes pilsēta     | 54         | 708.96         |
| Zvirgzdenes pagasts | 8          | 92.48          |
| <b>Kopā</b>         | <b>538</b> | <b>6405.98</b> |

Tādējādi bāriņtiesa ir institūcija ar plašu kompetenci, kuras darbība aptver ne vien bērnu un aizgādības lietu izskatīšanu, bet arī juridiski nozīmīgu apliecinājumu izdarīšanu un citu notariāla rakstura uzdevumu pildīšanu atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

Ar cieņu,

Ludzas novada bāriņtiesas priekšsēdētāja (elektroniskais paraksts) \*

I. Gajevska

- ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU